

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะ และ การอนุรักษ์พลังงานของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร ในโครงการรวมพลังหารสอง" เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการวัดตัวแปรเป็นการวัดเพียงครั้งเดียว (One-shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษาคือ สาธารณชนทั่วไปในเขตกรุงเทพมหานคร ตามผลการคาดประมาณ ประชากรไทย พ.ศ. 2533-2563 กรุงเทพฯ กองวางแผนทรัพยากรมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2538 คาดว่าในปี พ.ศ. 2540 มีจำนวน 7,204,000 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ 38 เขต

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของ Taro Yamane' (Taro Yamane' หน้า 886 อ้างในวิเชียร เกตุสิงห์ : 2534) จากประชากรในกรุงเทพมหานครจำนวน 7,204,000 คน ต้องการความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากตาราง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ใช้วิธีสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) โดยวิธีการดังนี้ สุ่มเขตมาจำนวน 1 ใน 3 ของเขตทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. เขตบางเขน	2. เขตธนบุรี	3. เขตลาดพร้าว	
4. เขตปทุมวัน	5. เขตภาษีเจริญ	6. เขตดอนเมือง	
7. เขตคลองเตย	8. เขตปทุมวัน	9. เขตมีนบุรี	
10. เขตจตุจักร	11. เขตห้วยขวาง	12. เขตบางรัก	13. เขตพระโขนง

2. ใช้วิธีสุ่มแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง (Quota Sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาไม่สามารถค้นหาจำนวนที่แท้จริงได้ซึ่งสามารถอ้างอิงได้เพียงว่ากลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ในการวิจัยครั้งนี้จึงกำหนดจำนวนตัวอย่างเท่า ๆ กัน คือ 100 คน โดยให้มีทั้งเพศชาย และเพศหญิง ยกเว้นกลุ่มอาชีพ แม่บ้านที่จะเก็บตัวอย่างเป็นหญิงล้วน ดังนี้

1. นักเรียนนิสิต นักศึกษา	100	คน
2. แม่บ้าน	100	คน
3. นักธุรกิจ	100	คน
4. ผู้ใช้แรงงานในเขตชุมชน	100	คน

ในแต่ละเขตจะมีจำนวนตัวอย่างของแต่ละกลุ่มอาชีพมีจำนวนระหว่าง 7 - 8 คน

3. การเก็บข้อมูลใช้วิธีเก็บแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ให้ได้ตัวอย่างแต่ละกลุ่มจนครบจำนวนตามต้องการ

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยแจกแจงตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากร ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน อาชีพ การศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ ตัวแปรลักษณะทางประชากร คือ

- เพศ
- อายุ
- อาชีพ
- สถานภาพในการทำงาน
- การศึกษา
- รายได้

ตัวแปรตาม พฤติกรรมการเปิดรับสารการอนุรักษ์พลังงาน

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากร ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน อาชีพ การศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ ตัวแปรลักษณะทางประชากร คือ

- เพศ
- อายุ
- อาชีพ
- สถานภาพในการทำงาน

- การศึกษา - รายได้

- ตัวแปรตาม ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน
- สมมุติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานของประชาชนใน
กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- ตัวแปรอิสระ พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- ตัวแปรตาม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- สมมุติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานของประชาชนใน
กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- ตัวแปรอิสระ พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- ตัวแปรตาม ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- สมมุติฐานข้อที่ 5 พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานของประชาชนใน
กรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน
- ตัวแปรอิสระ พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
- ตัวแปรตาม พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ รวมถึงศึกษาทั้งการสร้างแบบสอบถามอย่างละเอียด ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 คำถามเรื่องความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน จำนวน 10 ข้อ
- ตอนที่ 2 คำถามเรื่องทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน จำนวน 10 ข้อ
- ตอนที่ 3 คำถามเรื่องพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน จำนวน 14 ข้อ
- ตอนที่ 4 คำถามเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสารทั่วไป และสารการรณรงค์อนุรักษ์
พลังงาน จำนวน 7 ข้อ

- ตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน อาชีพ การศึกษา รายได้ จำนวน 5 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสอบถาม ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการ เป็นผู้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (wording) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข และเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความเห็นตรงกันแล้วนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่เลือกไว้ จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบว่าคำถามในแต่ละข้อแต่ละตอนของแบบสอบถาม สามารถสื่อความหมายตรงตามที่ต้องการ และคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากหรือง่ายเพียงใด หลังจากนั้นจึงนำมาทดสอบหาความเชื่อถือได้ และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

2.1 ในการคำนวณค่าความเชื่อถือของความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน ผู้วิจัยคำนวณโดยใช้ สูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson's Method) สำหรับแบบสอบถามมีการให้คะแนนในแต่ละข้อเป็นแบบ 0, 1 (วิเชียร เกตุสิงห์ 2534)

$$KR_{21} = r_{tt} = \frac{K}{K-1} \frac{1 - \bar{X}(K - \bar{X})}{Ks^2}$$

เมื่อ K = จำนวนข้อ

S^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

\bar{X} = คะแนนเฉลี่ยทั้งฉบับ

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของความรู้ = 0.72

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ในส่วนของเครื่องมือในส่วนของพฤติกรรม = 0.84

2.2 สำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือในส่วนของทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้สูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2534)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \left(\frac{\sum V_i}{V_t} \right) \right]$$

เมื่อ	K	คือ	จำนวนข้อ
	V_i	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	V_t	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของทัศนคติ = 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลในแบบสอบถามนั้น โดยเก็บข้อมูลเฉพาะประชาชนในกรุงเทพมหานครด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

ในการวัดความรู้ต่อการอนุรักษ์พลังงานจำนวน 10 ข้อ โดยมีเกณฑ์การวัด ดังนี้

ตอบถูกได้ 1 คะแนน

ตอบผิดได้ 0 คะแนน

นำคะแนนรวมที่ได้มากำหนดระดับความรู้ในการอนุรักษ์พลังงาน

มีความรู้สูง มากกว่า $X + 0.5 SD$

มีความรู้ปานกลาง ระหว่าง $X \pm 0.5 SD$

มีความรู้ต่ำ น้อยกว่า $X - 0.5 SD$

2. ทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

ในการวัดทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานจำนวน 10 ข้อ เป็นการวัดโดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale ทั้งเชิงลบ และเชิงบวก เพื่อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

	เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

นำคะแนนเฉลี่ยที่ได้มาจัดระดับทัศนคติเป็น 3 ระดับ คือ

ทัศนคติเชิงบวก	3.68 - 5.00	คะแนน
ทัศนคติที่เป็นกลาง	2.34 - 3.67	คะแนน
ทัศนคติเชิงลบ	1.00 - 2.33	คะแนน

3. พฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน

ในการวัดพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานจำนวน 14 ข้อ เป็นการวัดโดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale ทั้งเชิงลบ (1 2 3) และเชิงบวก (3 2 1) เพื่อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

	เชิงบวก	เชิงลบ
มากกว่า 5 ครั้ง	3	1
1 - 5 ครั้ง	2	2
ไม่เคยทำเลย	1	3

นำคะแนนที่ได้มาจัดระดับพฤติกรรมเป็น 3 ระดับ คือ

พฤติกรรมเชิงบวก	2.34 - 3.00	คะแนน
พฤติกรรมที่เป็นกลาง	1.67 - 2.33	คะแนน
พฤติกรรมเชิงลบ	1.00 - 1.66	คะแนน

4. พฤติกรรมการเปิดรับสารทั่ว ๆ ไป

การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับสารทั่ว ๆ ไปจากสื่อมวลชนได้มาจากการนำคะแนนความบ่อยครั้งในการเปิดรับสารจากสื่อมวลชน มีดังนี้

- ความบ่อยครั้งในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่อสัปดาห์

ทุกวัน	5	คะแนน
4-6 วัน	4	คะแนน
1-3 วัน	3	คะแนน

น้อยกว่า 1 วัน	2	คะแนน
ไม่เปิดรับ	1	คะแนน

- ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ และวิทยุต่อวัน

มากกว่า 5 ชั่วโมง	5	คะแนน
3-5 ชั่วโมง	4	คะแนน
1-3 ชั่วโมง	3	คะแนน
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	2	คะแนน
ไม่เปิดรับ	1	คะแนน

- ระยะเวลาในการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ และนิตยสารต่อวัน

มากกว่า 2 ชั่วโมง	5	คะแนน
1-2 ชั่วโมง	4	คะแนน
30-59 นาที	3	คะแนน
น้อยกว่า 30 นาที	2	คะแนน
ไม่เปิดรับ	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระหว่าง 1.00 - 2.33	การเปิดรับสารอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง 2.34 - 3.67	การเปิดรับสารอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง 4.01 - 5.00	การเปิดรับสารอยู่ในระดับสูง

5. พฤติกรรมการเปิดรับสารการรณรงค์อนุรักษ์พลังงาน

การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับสารเกี่ยวกับการรณรงค์อนุรักษ์พลังงานจากสื่อมวลชน ได้มาจากการนำคะแนนความบ่อยครั้งในการเปิดรับสารต่อสัปดาห์ ซึ่งการให้คะแนนมีดังนี้

ทุกวัน	5	คะแนน
4-6 วัน	4	คะแนน
1-3 วัน	3	คะแนน
น้อยกว่า 1 วัน	2	คะแนน
ไม่เปิดรับ	1	คะแนน

นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนระหว่าง	1.00 - 2.33	การเปิดรับสารอยู่ในระดับต่ำ
คะแนนระหว่าง	2.34 - 3.67	การเปิดรับสารอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนระหว่าง	3.68 - 5.00	การเปิดรับสารอยู่ในระดับสูง

การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโครงการรวมพลังหารสองได้มาจากการเคยได้ยินหรือได้เห็น ซึ่งมีการให้คะแนน ดังนี้

เคยได้ยิน / เคยได้เห็น	1	คะแนน
ไม่เคยได้ยิน / ไม่เคยได้เห็น	0	คะแนน

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมข้อมูลแล้ว ทำการประมวลข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method)

คือ อธิบายถึงลักษณะของข้อมูลตามความแตกต่างกันในลักษณะต่าง ๆ คือ เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน อาชีพ การศึกษา รายได้ พฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inferential method)

เพื่อทดสอบสมมติฐาน

- สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากร ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน อาชีพ การศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีพฤติกรรมในการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติ t-test และ ANOVA

- สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากร ตามตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพในการทำงาน อาชีพ การศึกษา และรายได้แตกต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงานแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ใช้ค่าสถิติ t-test และ ANOVA

- สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน

การวิเคราะห์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

(Pearson's product moment correlation coefficient)

- สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน
การวิเคราะห์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

(Pearson's product moment correlation coefficient)

- สมมติฐานข้อที่ 5 พฤติกรรมการเปิดรับสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานของประชาชนในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการอนุรักษ์พลังงาน
การวิเคราะห์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

(Pearson's product moment correlation coefficient)